

RECEPȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare și

Dezvoltare

Director general

Aurelia HANGANU

Semnătura: _____

Data: _____

L.Ș.

AVIZAT

Secția AȘM _____

Coordonatorul secției

Semnătura _____

Data: _____

L.Ș.

RAPORT FINAL
privind executarea proiectului bi/multilateral

Cifrul 22.80013.8007.1TR „Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și
securitatea în muncă” proiect bilateral moldo-turc
2022-2023 (24 luni)

Prioritatea Strategică Sănătate

Directorul organizației

Nicolae Jelamschi

Consiliul științific

Ana Volneanschi

Conducătorul proiectului

Iurie Pînzaru

Chișinău 2024

1. Scopul general al proiectului conform formularului de aplicare

Evaluarea nivelului de conștientizare a principiilor sănătății ocupaționale, determinarea necesităților de îmbunătățire a tehnicilor inovatoare integrate de cercetare și a practicilor bazate pe dovezi în domeniul vizat prin consolidarea capacităților specialiștilor din Moldova și Turcia.

2. Obiectivele proiectului conform formularului de aplicare

1. Identificarea capacităților existente în domeniul sănătății ocupaționale și dezvoltarea conceptului Sănătății Ocuționale în contextul implementării Convenției OIM 161 (1985) cu privire la serviciile de sănătate ocupațională în Republica Moldova.
2. Stabilirea unui parteneriat de cercetare durabil între Republica Moldova și Turcia, în vederea armonizării metodologiei de cercetare în domeniul sănătății ocupaționale.
3. Evaluarea necesităților și priorităților cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale a mediului academic, studenților și rezidenților, prin utilizarea metodelor de cercetare mixte.
4. Implementarea și diseminarea rezultatelor.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor proiectului

1. Organizarea cercetărilor. Selectarea instrumentelor de colectare a datelor și metodologiei de interpretare a lor utilizând experiența partenerilor din Turcia;
2. Evaluarea, în baza datelor statistice ale ANSP și a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, a aspectelor stării de sănătate în relație cu ocupația;
3. Analiza calității prestării serviciilor de sănătate ocupațională în Republica Moldova;
4. Efectuarea unui studiu transversal în rândul angajaților privind condițiilor de muncă, starea de sănătate și nivelul de conștientizare a riscurilor profesionale în scopul elucidării nevoilor angajaților necesare de promovat în cadrul implementării convenției OIM 161(1985);
5. Evaluarea cadrului juridic de reglementare a domeniului securității și sănătății în muncă în Republica Moldova;
6. Analiza modelelor de servicii în sănătatea ocupațională utilizate în țările UE;
7. Efectuarea unui studiu Delfi privind evaluarea opiniei experților și nivelului de pregătire a entităților din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161(1985);
8. Efectuarea analizei SWOT a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
9. Efectuarea unui studiu Delphi în rândul personalului academic în scopul identificării priorităților și nevoilor de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale;
10. Elaborarea recomandărilor pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății ocupaționale și promovării sănătății la locul de muncă.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor proiectului

1. A fost analizată activitatea științifică a partenerilor din Turcia, coordonate activitățile studiului, selectată metodologia de studiu, aprobat planul de cercetare și obținerea avizului Comitetului de Etică a Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;

2. A fost analizată și descrisă, în baza datelor statistice ale ANSP și a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, aspectele stării de sănătate în relație cu ocupația în Republica Moldova, evidențiate lacunele în domeniul vizat;
3. În baza unui studiu analitic a fost analizată calitatea prestării serviciilor Comisiilor medicale implicate în efectuarea examenului medical al angajaților expuși factorilor de risc ocupaționali și a Centrelor de Sănătate Publică la compartimentul Sănătatea Ocupațională;
4. A fost efectuat un studiu transversal în rândul angajaților din diferite ramuri ale economiei naționale (pe un eșantion de 295 de persoane), privind condițiilor de muncă, starea de sănătate și nivelul de conștientizare a riscurilor profesionale în scopul elucidării nevoilor angajaților necesare de promovat în cadrul implementării convenției OIM 161(1985);
5. A fost analizat și evaluat cadrul juridic de reglementare a domeniului securității și sănătății în muncă în Republica Moldova, evidențiate punctele forte și punctele slabe;
6. În baza experiențelor țărilor UE au fost selectate, analizate și descrise modelele de servicii în sănătatea ocupațională ce pot fi utilizate în Republica Moldova în contextul implementării convenției OIM 161(1985);
7. A fost efectuat un studiu Delfi privind evaluarea opiniei experților și nivelului de pregătire a entităților din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161(1985), pe un eșantion de 37 de specialiști din domeniul sănătății publice, inspectoratul muncii, sindicate, medici în domeniul bolilor profesionale;
8. S-a efectuat analiza SWOT a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
9. S-a efectuat un studiu Delphi în rândul personalului academic în scopul identificării priorităților și nevoilor de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale;
10. S-a elaborat recomandări pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății ocupaționale și promovării sănătății la locul de muncă.

5. Rezultatele obținute

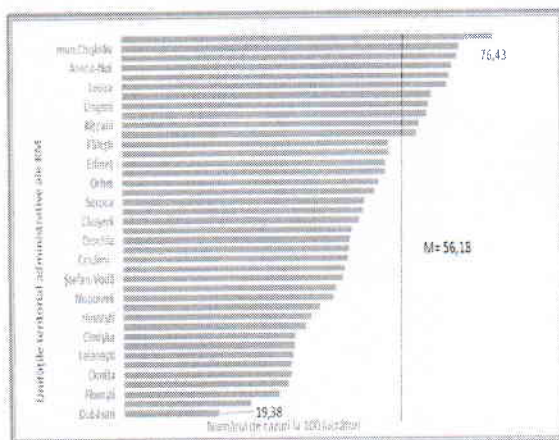
a) Evaluarea stării de sănătate în relație cu ocupația

În rezultatul studiului s-au obținut date noi privind aspectele stării de sănătate a angajaților în relație cu ocupația în Republica Moldova, au fost evidențiate lacunele în domeniul vizat. Astfel, s-a constatat (Fig.1), că în republică se constată menținerea morbidității cu incapacitate temporară de muncă a salariaților la nivel de circa 56,2 cazuri și 815,2 zile la 100 salariați, ceea ce corespunde nivelului supramediu.

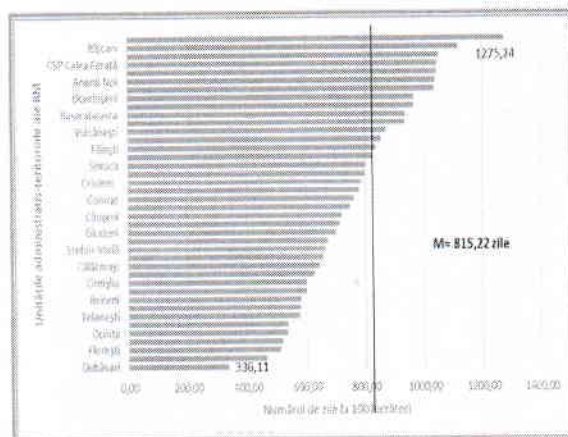
Referitor la morbiditatea profesională, se constată subdiagnosticarea acesteia. Astfel, în perioada 1980-1991 se înregistrau în jur de 100 de cazuri anual, în anii 1992-1996 – 60-50 de cazuri, de la 45-47 cazuri anual în anii 1997-2002 până la 17-37 cazuri anual în 2003-2008, 12-19 cazuri anual în 2009-2012 și de la 0 până 3-5 cazuri în perioada 2013-2019. În anii 2014 și 2016, 2020, 2021 cazuri de boală (intoxicația profesională) nu au fost înregistrate. Incidența medie a morbidității profesionale este de 18,2 ori mai joasă comparativ cu țările UE și de 7,3 ori mai mică comparativ cu media înregistrată în CSI. Structura maladiilor profesionale înregistrate în perioada de referință este reprezentată de: osteocondroză cu 46,9%, tuberculoză – 10,9%; hepatite virale și toxice – 6,2%; encefalopatii și intoxicații cu pesticide – câte 4,7%; bronșite și astm bronșic, nevrite cohleare, alergii și artroze – câte 1,6%, alte boli – 20,3% morbidității cu

incapacitate temporară de muncă a salariaților la nivel de circa 56,2 cazuri și 815,2 zile la 100 salariați, ceea ce corespunde nivelului supramediu.

Nivelul indicelui de frecvență a morbidității cu ITM în profil teritorial, date medii aa. 2010-2020

Nivelul indicelui de gravitate a morbidității cu ITM în profil național, date medii aa. 2010-2020

Fig. 1. Indicii medii a morbidității cu incapacitate temporară de muncă a salariaților

Referitor la morbiditatea profesională, se constată subdiagnosticarea acesteia. Astfel, în perioada 1980-1991 se înregistrau în jur de 100 de cazuri anual, în anii 1992-1996 – 60-50 de cazuri, de la 45-47 cazuri anual în anii 1997-2002 până la 17-37 cazuri anual în 2003-2008, 12-19 cazuri anual în 2009-2012 și de la 0 până 3-5 cazuri în perioada 2013-2019. În anii 2014 și 2016, 2020, 2021 cazuri de boală (intoxicația profesională) nu au fost înregistrate. Incidența medie a morbidității profesionale este de 18,2 ori mai joasă comparativ cu țările UE și de 7,3 ori mai mică comparativ cu media înregistrată în CSI. Structura maladiilor profesionale înregistrate în perioada de referință este reprezentată de: osteocondroză cu 46,9%, tuberculoză – 10,9%; hepatite virale și toxice – 6,2%; encefalopatii și intoxicații cu pesticide – câte 4,7%; bronșite și astm bronșic, nevrite cohleare, alergii și artroze – câte 1,6%, alte boli – 20,3%

Situația constatată în rezultatul evaluării morbidității prin incapacitate temporară de muncă și prin boli profesionale este determinată de efectuarea superficială a examenelor medicale profilactice a angajaților, lipsa în cadrul comisiilor medicale a specialiștilor în domeniul bolilor profesionale, neglijarea de către angajator a responsabilității de a asigura efectuarea examenelor medicale periodice a angajaților expuși acțiunii factorilor de risc profesional la locul de muncă.

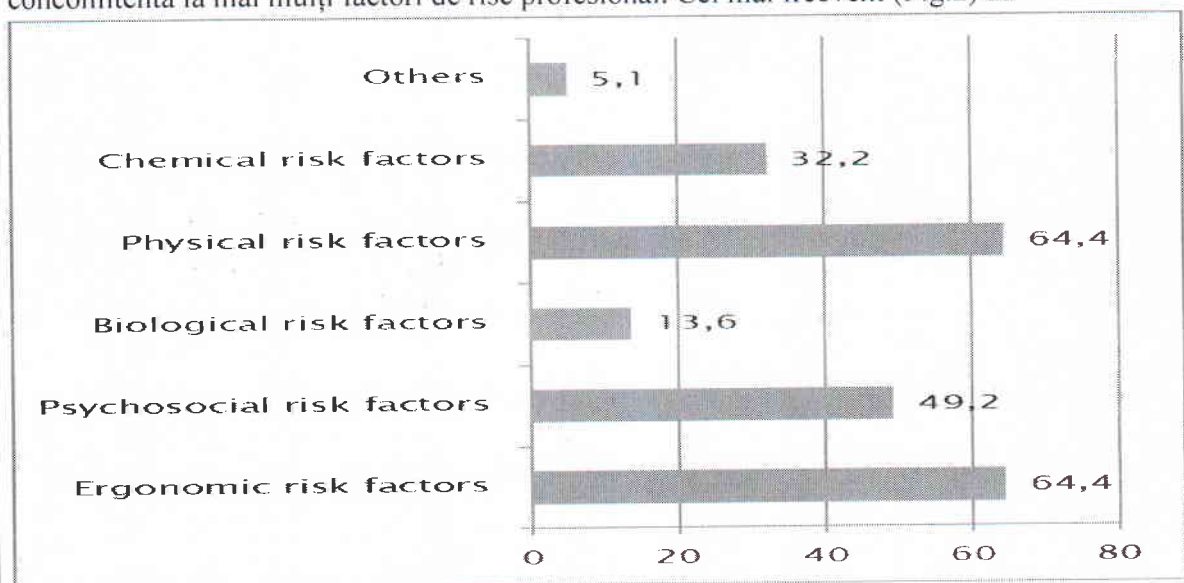
b) Analiza calității prestării serviciilor de sănătate ocupațională în Republica Moldova

Astfel, în cadrul studiului au fost identificate lacunele prezentei forme de asigurare cu servicii de sănătate ocupațională, precum organizarea examenelor medicale angajaților deficientă, efectuarea examenelor medicale profilactice superficiale cu omiterea serviciilor medicale prevăzute în Anexa nr.1 a HG 1025/2016 și implicarea medicilor cu alte specialități decât cele necesare; comunicarea fragmentată sau inexistentă între prestatorul de servicii la baza cărui activează Comisia medicală și specialiștii Centrelor de Sănătate Publică; și cadrul legal existent în domeniul sănătății ocupaționale incongruent și care servește ca temei pentru interpretări distorsionate. Restructurarea oportună a formelor de prestare a serviciilor de sănătate ocupațională și revizuirea întregului cadru legal în domeniul vizat este esențială pentru implementarea Convenției OIM nr. 161 cu privire la serviciile de sănătate ocupațională.

c) Studiu transversal în rândul angajaților privind condițiilor de muncă, starea de sănătate și nivelul de conștientizare a riscurilor profesionale

În rezultatul studiului transversal privind condițiilor de muncă, starea de sănătate și nivelul de conștientizare a riscurilor profesionale în rândul angajaților din diferite ramuri ale economiei naționale au fost obținute date ce reflectă riscurile profesionale și nevoile angajaților, necesare de promovat în cadrul implementării convenției OIM 161(1985). În studiu au participat 295 de angajați ce reprezintă 8 ramuri de bază a economiei naționale: agricultură – 11,3%; comerț – 14,5%, construcție – 4,8%; HoReCa – 4,8%; industrie – 9,7%; educație – 16,1%; sănătate – 16,1%; transport – 21,0%.

Rezultatele studiului denotă, că din numărul total de angajați ce au confirmat prezența factorilor de risc profesional (91,7%), 35,6% au menționat un singur factor, iar 66,1% expunerea concomitentă la mai mulți factori de risc profesional. Cel mai frecvent (Fig.2) au

Fig. 2. Repartizarea angajaților în dependență de expunerea la factorii de risc profesionali (%)

fost menționați factorii de risc fizici (64,4%) și ergonomici (64,4%), urmați de factorii psihosociali (49,2%), chimici (32,2%) și biologici (13,6%). Tot odată, 83,8% dintre corespondenți au confirmat activitatea supraprogram impusă de angajator, care condiționează surmenajul. Pondere cea mai mare a angajaților ce au confirmat activitatea supraprogram a fost caracteristică pentru lucrătorii din agricultură, construcție și medicină.

Impactul considerabil al factorilor de risc profesionali asupra sănătății l-au confirmat 32,3% din corespondenți, mediu 33,9% din angajați și 33,8% dintre corespondenți practic nu conștientizează impactul factorilor de risc profesionali asupra sănătății. La angajare, conform răspunsurilor obținute, au fost informați despre factorii de risc profesionali 62,9% dintre persoanele intervievate. Procentul cel mai mic al angajaților informați la angajare, privind factorii de risc profesionali, s-a înregistrat la lucrătorii din educație (0,0%), agricultură (28,6%) și transport (46,1%).

Lipsa accesului la spații pentru igiena personală și alimentare au confirmat-o, respectiv 14,5 și 35,5% dintre corespondenți. Pondere cea mai mare a angajaților ce nu au acces la spații

pentru igiena personală și alimentație s-a înregistrat în sfera agrară (corespunzător, 42,9 și 71,4%), construcție (respectiv, 33,3 și 33,3%) și transport (respectiv, 30,8 și 23,1%). Lipsa pauzelor reglementate în timpul orelor de muncă, au confirmat-o 16,1% dintre corespondenți (transport – 38,5% angajați; agricultură – 28,6% angajați, medicină – 20,0% și comerț – 11,1% dintre angajați).

În cadrul interviului s-a constatat, că 24,2% dintre angajați nu au trecut examenul medical la angajare. De asemenea, au confirmat, că nu trec examenul medical periodic 16,4% dintre corespondenți (industrie – 83,3%, sfera agrară – 28,6%, HoReCa – 33,3% și comerț – 11,1%). La întrebarea cine suportă cheltuielile pentru examenele medicale la angajare și periodice 29,5% dintre corespondenți au afirmat că angajatorul, 55,7% - polița de asigurări medicale și 14,7% dintre angajați confirmă că cheltuielile pentru examenele medicale le suportă personal.

Astfel, rezultatele studiului dat, denotă că angajații din economia națională a Republicii Moldova sunt expuși unui spectru larg de factori de risc ocupaționali pe fondalul lipsei de informare a riscurilor și curenței în cunoștințele lucrătorilor de a preveni aceste riscuri. Angajații nu pot face o asociere "cauză-efect" între expunerea la factorii de risc profesionali și starea de sănătate. S-a constatat un acces limitat la condiții sanitaro-igienice adecvate, locuri de muncă inofensive și la servicii calitative de asistență medicală.

d) Evaluarea cadrului juridic de reglementare a domeniului securității și sănătății în muncă

În ceea ce privește cadrul legal și de reglementate în domeniul sănătății ocupaționale, pot fi citate: Codul muncii al Republicii Moldova 154/2003; Legea securității și sănătății în muncă 186/2008; Legea ocrotirii sănătății 411/1995; Legea 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dezabilități; Lege Nr. 18 din 04-03-2021 privind ratificarea Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 161 privind serviciile de sănătate ocupațională; Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice 10/2009; HG nr. 1090/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică.

Reglementările naționale ale activității în securitatea și sănătatea ocupațională în bună parte răspund celor mai bune practici internaționale. Totodată, ele nu sunt nici suficiente, nici eficiente și nici adecvate realității din Republica Moldova. Astfel, se constată:

- Lipsa unei viziuni de ansamblu sau a unei concepții generale de dezvoltare a sănătății ocupaționale pe termen lung, bazate pe principiile, standardele și valorile medicinei muncii promovate de OMS și de OIM;
- Insuficiența normelor juridice pe măsură să asigure evaluarea, monitorizarea, comunicarea și managementul riscurilor profesionale la locul de muncă, precum și depistarea și monitorizarea efectelor (reacțiilor) adverse asupra stării de sănătate a persoanelor expuse;
- Lipsa de mecanisme juridice care ar asigura independența reală a specialiștilor din domeniul sănătății ocupaționale în supravegherea condițiilor de muncă și a stării de sănătate în relație cu ocupația.

Tradițional, în RM, spre deosebire de țările din UE, problemele de securitate și sănătate în muncă erau gestionate de doi actori-cheie: Inspekția de Stat în Muncă și Serviciul de Stat de

Supraveghere a Sănătății Publice. Prin operarea modificărilor la legea 186/2008 din iunie 2018, Inspekția de Stat a Muncii este declarată "autoritate principală în securitatea și sănătatea muncii și toată activitatea ce ține de accidente de muncă", astfel componentele privind starea de sănătate per general și bolile profesionale în special rămân vagi.

e) Analiza modelelor de servicii în sănătatea ocupațională utilizate în țările UE

În rezultatul evaluării practicilor internaționale și în special a partenerilor din Turcia, cu privire la implementare a Convenției OIM 161 (1985) cu privire la serviciile de sănătate ocupațională în cadrul studiului au fost analizate 9 modele de servicii de SSP

- 1) Model în fabrică (în companie, în întreprindere). Multe întreprinderi mari, industriale și neindustriale, atât din sectorul privat, cât și din cel public au un serviciu integrat și cuprinzător de sănătate a muncii la sediul lor, care nu numai că oferă o gamă completă de servicii de sănătate a muncii, dar poate oferi și servicii de sănătate non muncitoare lucrătorilor și familiile lor și pot efectua cercetări.
- 2) Model de grup sau inter/ întreprinderi. Oferirea serviciilor de sănătate a muncii către grupuri de întreprinderi mici sau mijlocii a fost utilizată pe scară largă în țările industrializate precum Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca, Olanda, Franța și Belgia. Acest lucru permite întreprinderilor care sunt prea mici în mod individual să aibă propriile servicii, să se bucure de avantajele unui serviciu cuprinzător bine echipat.
- 3) Model orientat spre industrie (ramuri specifice ale industriilor). O variantă a modelului grupului este utilizarea în comun a unui serviciu de sănătate a muncii de către o serie de întreprinderi din aceeași industrie, comerț sau activitate economică. Avantajul acestui model este posibilitatea ca serviciul de sănătate a muncii să se concentreze asupra industriei particulare și să acumuleze competențe speciale în abordarea problemelor sale. Un astfel de model pentru industria construcțiilor din Suedia oferă servicii sofisticate, de înaltă calitate, multidisciplinare pentru întreaga țară și a fost capabil să efectueze cercetări și să dezvolte programe care să se ocupe de probleme specifice industriei respective.
- 4) Modelul Ambulatorii de spital. Clinicile ambulatorii spitalicești și cabinetele de urgență au oferit în mod tradițional servicii lucrătorilor răniți sau bolnavi care solicită îngrijire. Un dezavantaj notabil este lipsa de familiaritate cu bolile profesionale din partea personalului obișnuit și a medicilor curanți.
- 5) Centre private de sănătate Modelul centrului de sănătate privat este o unitate organizată de obicei de un grup de medici (poate fi organizată de o organizație antreprenorială privată care îi angajează pe medici) pentru a furniza mai multe tipuri de îngrijiri de ambulatoriu și uneori și servicii de sănătate bazate pe spitale. Centrele mai mari au adesea un personal multidisciplinar și pot oferi servicii de igienă profesională și fizioterapie, în timp ce unitățile mai mici furnizează de obicei doar servicii medicale.
- 6) Unități de asistență medicală primară. Unitățile de asistență medicală primară sunt de obicei organizate de autoritățile municipale sau de alte autorități locale sau de Serviciul Național de Sănătate și, de obicei, oferă atât servicii de prevenire, cât și asistență medicală primară. Acesta este modelul puternic recomandat de OMS ca mijloc de furnizare de servicii întreprinderilor mici și, în special, întreprinderilor agricole, sectorului informal și lucrătorilor independenți. Un avantaj al acestui model este acoperirea bună la nivel de țară și amplasarea

lor în comunitățile în care lucrează și locuiesc oamenii pe care îi deservește. Acesta este un avantaj deosebit în deservirea lucrătorilor agricoli și a lucrătorilor independenți.

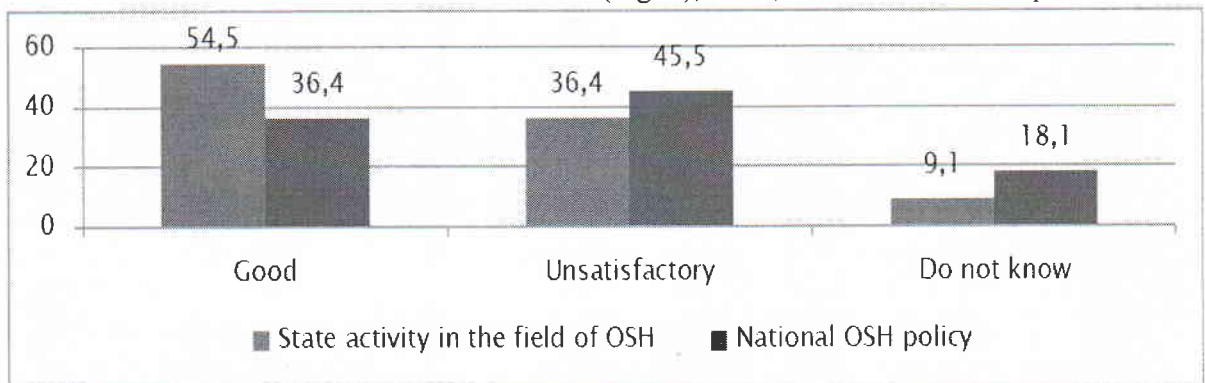
Modelele prezentate de sisteme de sănătate ocupațională în cele mai frecvente cazuri sunt implementate în combinație.

f) Rezultatele studiului Delfi privind evaluarea opiniei experților și nivelului de pregătire a entităților din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161(1985).

În scopul implementării celor mai bune practici în domeniul securității și sănătății ocupaționale a fost realizat un studiu Delfi privind evaluarea opiniei experților și nivelului de pregătire a entităților din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161(1985). Studiul a fost realizat pe un eșantion de 70 de specialiști din domeniul: sănătății publice; inspectoratul muncii; sindicate; medici în domeniul bolilor profesionale.

Astfel, rezultatele studiului denotă, că neprivind la faptul, că 81,8% dintre persoanele intervievate nu separă termenii "securitate" și "sănătate" în muncă, doar 27,3% definesc acești termeni printr-o singură definiție complexă. Fapt ce ne vorbește despre subtilitățile interdisciplinare și multisectoriale a problemei abordate. Noțiunea de „Structură Tripartită” în ceea ce privește serviciile de securitate și sănătate în muncă (SSM) este cunoscută de peste 80,0% din specialiști, totodată, prezența acestei structuri în Republica Moldova au confirmat doar 54,5% dintre corespondenți. Această apreciere, în mare parte este determinată de eficacitatea structurii în condițiile actuale, care este apreciată ca eficientă, de doar 9,1% dintre specialiști, 45,5% dintre corespondenți o apreciază ca neeficientă.

Activitatea Statului în domeniul SSM (Fig. 3), în 36,4% din cazuri este apreciată ca

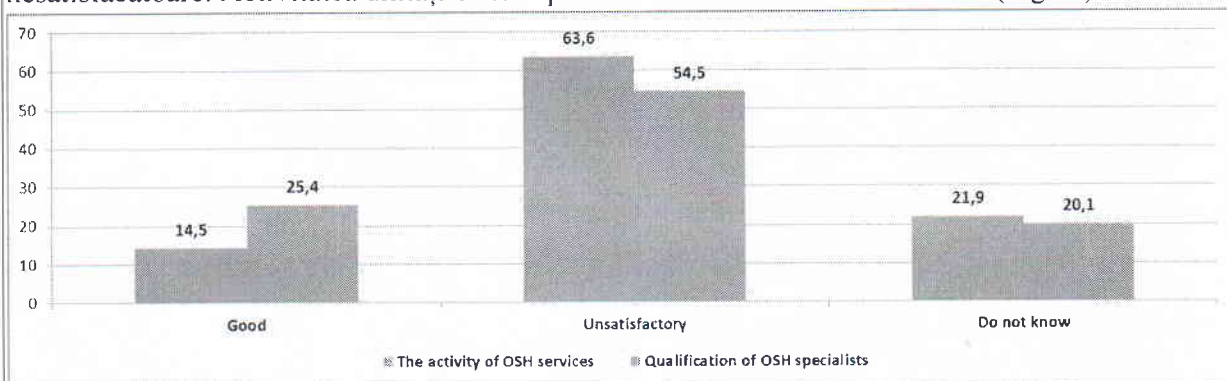
Fig.3. Aprecierea activității statului și a politicilor naționale în domeniul Securității și Sănătății Ocupaționale (%)

nesatisfăcătoare, 9,1% din specialiști s-au obținut în aprecierea menționată. Practic, același procentaj s-a obținut și în aprecierea Politicii Naționale în domeniul SSM (36,4% din corespondenți o apreciază ca bună sau satisfăcătoare și 45,5% îi oferă calificativul de nesatisfăcătoare). Activitate privind controlul respectării prevederilor cadrului legal în domeniu vizat și aplicarea sancțiunilor, este apreciat de către specialiștii selectați în studiu, ca nesatisfăcător în 72,7% din cazuri. Acoperirea legislativă și calitatea legislației în 90,1% din cazuri, corespondenții o apreciază ca bună. Totodată, implementarea legislației în 90,9% din cazuri este determinată ca nesatisfăcătoare.

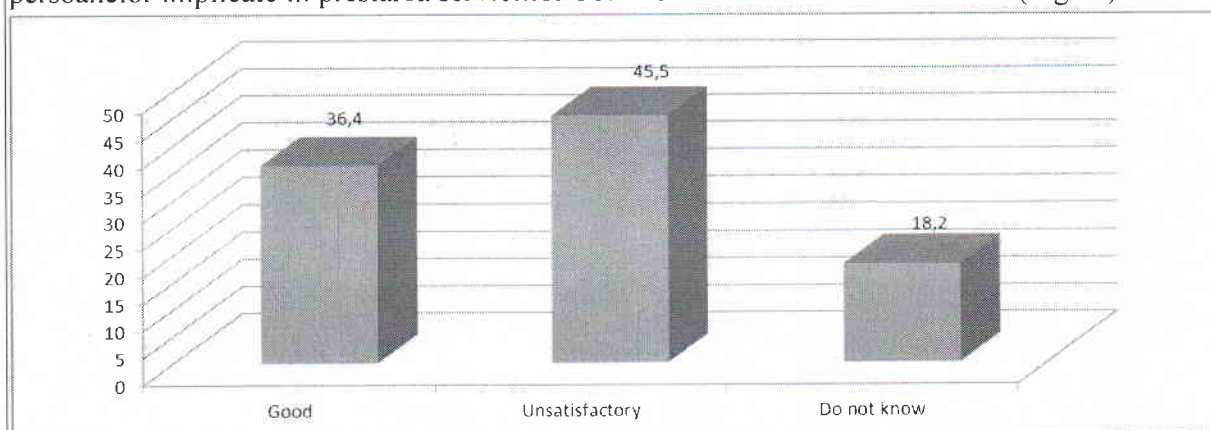
Situația actuală în ceea ce privește cooperarea angajator-angajat cu privire SSM este

apreciată de specialiști în 54,5% din cazuri ca bună sau satisfăcătoare, iar în 27,3%, ca nesatisfăcătoare. Activitatea unităților care prestează servicii SSM în Moldova (Fig. 4.) este

Fig. 4. Evaluarea activității serviciilor de SSM și nivelului de calificare a specialiștilor apreciată, ca nesatisfăcătoare de către 63,6% dintre corespondenții intervievați. De asemenea, 54,5% dintre specialiști apreciază ca nesatisfăcător nivelul de calificare profesională a persoanelor implicate în prestarea serviciilor SSM. Comunicarea intersectorială (Fig. 5.) este

Fig. 5. Evaluarea nivelului de cooperare intersectorială (%)

apreciată ca satisfăcătoare doar de 36,4% dintre corespondenți, 45,5% o apreciază ca nesatisfăcătoare, iar 18,2% nu se pot expune la subiectul dat.

Specialiștii intervievați desemnează următoarele probleme existente în prestarea serviciilor SSM:

- ❖ lipsa unui sistem unic de servicii de SSM, interdependent intersectorial - 45,5%;
- ❖ lipsa personalului de prestare a serviciilor calificat - 27,3%;
- ❖ Lipsa colaborării intersectoriale în prestarea serviciilor de SSM – 45,5%;
- ❖ lipsa unui concept pe termen lung de consolidare a serviciilor de SSM – 36,4%.

Evident că și propunerile pentru eficientizarea serviciilor SSM reiese din lacunele constatate.

g) Efectuarea analizei SWOT a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale

Scopul acestei activități a fost evaluarea programelor de studii post-universitare oferite de Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie (USMF) „Nicolae Testemițanu”, privind sănătatea ocupațională. Pentru realizarea scopului au fost analizate, prin prisma Instrumentului de evaluare a componentelor de sănătate ocupațională: programele de studii post-universitare

prin rezidențiat (Medicina muncii) și educația medicală continuă în igienă (Actualități în sănătatea ocupațională).

Programele de studiu din cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” includ subiecte despre sănătatea ocupațională, dar există rezerve la unificarea mesajelor, abordarea unor tematici și dezvoltarea abilităților practice. Utilizarea diverselor instrumente și tehnici vor permite racordarea la necesitățile medicilor practicieni și sporirea calității serviciilor. La nivel de USMF există o reglementare clară față de etapele și cerințele de elaborare sau modificare a programelor de studii și/sau ale curricula pe discipline. Persoanele responsabile de calitatea curriculară prezintă interes și deschidere pentru includerea subiectelor de sănătatea ocupațională la diverse nivele de studii, în dependență de necesitățile identificate. De asemenea au fost identificate subiecte care lipsesc din programele de studii, dar calificate ca indispensabile așa ca: cooperarea internațională în domeniul sănătății și securității muncii, cu organizații internaționale, rețele / platforme regionale. Gradul de competențe al cadrelor didactice implicate în elaborarea și realizare a curriculum la disciplinele care predau aspecte din domeniul sănătății ocupaționale este înalt. Totodată, se atestă o insuficiență de materiale instructiv-didactice și tehnice.

Curriculum evidențiază importanța disciplinei „Sănătatea ocupațională” în formarea competențelor specifice programului de formare profesională în Sănătate Publică. La predarea disciplinei „Medicina muncii și boli profesionale”, este recomandat să se țină cont de contextul specific al lucrului individual al studentului, de obiectivele și cerințele disciplinei, precum și de evaluările și observațiile făcute de profesor sau de colegi.

Este important să menționăm că analiza SWOT este un instrument de evaluare care își propune să evidențieze atât aspectele pozitive, cât și cele negative ale unui subiect, și să identifice potențialele oportunități și amenințări. Rezultatele acestei analize pot servi ca bază pentru elaborarea strategiilor și a planurilor de acțiune pentru a valorifica punctele forte, a minimiza punctele slabe, a exploata oportunitățile și a se proteja împotriva amenințărilor în domeniul Medicinii muncii.

Programul de educație continuă în medicină cu privire la „Promovarea sănătății la locul de muncă” prezintă puncte forte în ceea ce privește interesul și angajamentul participanților, expertiza și flexibilitatea sa. Cu toate acestea, există și puncte slabe precum dependența de finanțare și resurse limitate. Programul are oportunități de colaborare și personalizare, dar trebuie să facă față amenințărilor concurenței și schimbărilor tehnologice, precum și restricțiilor financiare. Programul de instruire se confruntă cu provocări și oportunități semnificative. Prin abordarea acestor aspecte în mod strategic și prin colaborare cu părțile interesate, poate fi asigurată calitatea și relevanța programului și sporirea contribuției la pregătirea specialiștilor în sănătatea ocupațională pentru nevoile actuale și viitoare ale pieței muncii.

h) Studiul Delphi în rândul personalului academic în scopul identificării priorităților și nevoilor de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.

S-a realizat un sondaj sub forma unui studiu Delphi cu un chestionar care a fost dezvoltat, circulat și modificat, iar apoi versiunea modificată a fost redistribuită participanților. Tehnica Delphi a fost folosită în mai multe moduri diferite în legătură cu problema abordată și răspunsul grupului.

Rezultatele analizelor efectuate pentru a afla dacă a existat vreo variație a răspunsurilor

între persoanele din diferite structuri academice – de exemplu, specialiștii din medicina muncii în comparație cu specialiștii în igienă sau cei din colegiu. Diferențele notabile au fost că respondenții de la disciplina Medicina muncii au avut tendința de a evalua subiectele din secțiunile despre evaluare și dizabilitate mai înalt decât respondenții din domeniul igienei. De asemenea, respondenții din Medicina muncii au acordat mai puțină importanță subiectelor de promovare a sănătății decât celelalte grupări profesoral-didactice.

Rezultatele arată că riscurile profesionale pentru sănătate au fost aproape întotdeauna considerate cele mai importante în comparație cu celelalte domenii tematice. În schimb, managementul a fost aproape întotdeauna considerat cel mai puțin important. Sănătatea mediului ocupațional fost, de asemenea, considerată a fi semnificativ mai puțin importantă decât majoritatea celorlalte domenii tematice. În toate aceste cazuri, acest lucru a fost valabil în toate subsecțiunile de cunoaștere, experiență și competență. Promovarea sănătății a arătat o variație mai mare între subsecții. În subsecțiunea de cunoștințe, promovarea sănătății a fost evaluată ca fiind semnificativ mai importantă decât toate celelalte subiecte, cu excepția riscurilor profesionale pentru sănătate. Cu toate acestea, nu a fost evaluat deasupra niciunui dintre celelalte domenii tematice din subsecțiunea de competență.

În mod interesant, unele dintre elementele considerate a fi relativ mai puțin importante pentru respondenți au inclus supravegherea și furnizarea de formare în toate aspectele sănătății ocupaționale, evaluarea programelor de promovare a sănătății și principiile și consilierea privind pensionarea bolnavilor.

Se pare că respondenții mențin o viziune tradițională asupra competențelor cerute medicilor de medicina muncii. Diagnosticul bolilor profesionale și evaluarea riscurilor fiind evaluate cel mai înalt dintre cele opt domenii tematice.

i) Elaborarea recomandărilor pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății ocupaționale și promovării sănătății la locul de muncă.

În urma schimbului de experiență și bune practici preluate de la partenerii din cadrul acestui proiect, a fost posibilă îmbunătățirea a 2 curricule. Primul este destinat studenților anului III al specialității de Sănătate Publică „Bazele sănătății muncii”. Acest curs este axat pe studierea factorilor de risc profesional și a efectelor acestora asupra stării funcționale și de sănătate a persoanelor expuse, pentru a putea identifica reacțiile adverse, în stadiul premorbid, când acestea sunt ușor reversibile. Programul a fost îmbunătățit cu modele ale problemelor teoretice de bază ale sănătății în muncă, care se bazează în general pe cunoștințele primite la departamentele teoretice și practice vizitate de colaboratorii noștri din Turcia. În cadrul acestui obiect au fost introduse atât lecții teoretice, cât și seminarii practice pe teme precum: Metode moderne de apreciere și evaluare a sănătății lucrătorilor; Declarația, evidența și cercetarea bolilor profesionale și a celor legate de muncă.

Curricula a II-a este predestinată studenților din anul IV de aceeași specialitate, „Sănătatea muncii”. Scopul acestui modul este de a pregăti profesioniști calificați gata să lucreze pentru îmbunătățirea sănătății publice, prin explorarea metodelor de analiză și evaluare a factorilor mediului de producție și a procesului de muncă, înțelegerea abordărilor de cercetare și managementul riscurilor profesionale, să justifice și să favorizeze colaborarea intersectorială în domeniul sănătății în muncă.

De asemenea, cu ajutorul partenerilor din proiect s-a putut îmbunătăți curricula în cadrul educației medicale continue, respectiv cursul „Metode de analiză și estimare a riscurilor”. Disciplina se ocupă cu studiul rolului factorilor de risc în dezvoltarea bolilor cronice netransmisibile și elaborarea unor măsuri adecvate de management al riscului și a măsurilor de profilaxie a acestora. Toate programele de învățământ au fost aprobate la nivel de disciplină și au fost supuse avizului comisiilor superioare ale USMF ”Nicolae Testemițanu”.

În această perioadă, elaborăm un compendiu care conține studii de caz în cadrul disciplinelor igienice, promovării sănătății și educației pentru sănătate, exemple de răspunsuri la petiții și elaborarea documentelor de politici în domeniul supravegherii sănătății publice.

Acestea sunt predestinate studenților specialității Sănătate Publică, rezidenților specialităților Igienă, Medicina Muncii, Nutriție și dietetică, precum și masteranzilor. Compendiul va fi util și medicilor din Educația Medicală Continuă. La editarea compendiului a fost folosită experiența bogată a colaboratorilor partenerilor din actualul proiect în ceea ce privește dezvoltarea instrumentelor didactice de predare și, de asemenea, în domeniul cercetării. Lucrul cu acel compendiu presupune dezvoltarea abilităților de diagnostic igienic și argumentarea măsurilor de salubritate și prevenire. Reprezintă baza formării competențelor de supraveghere a sănătății publice și elaborării documentelor de politici în domeniul Sănătății Publice.

6. Descrierea colaborării între organizația din RM și organizațiile partenerie după caz, proiecte de cercetare/activități comune cu partenerii naționali și externi (specificul și continuitatea colaborării)

Proiectul se realizează de comun cu partenerii de la Universitatea Hacettepe, Turcia, care are oportunități competitive de cercetare cu laboratoarele sale, care au o infrastructură tehnică solidă. În campusul Beytepe, există laboratoarele centrale de cercetare gestionate de Centrul de Cercetare și Aplicare a Tehnologiilor Avansate de la Universitatea Hacettepe (HUNITEK) și peste 300 de laboratoare tematice de cercetare care își desfășoară activitățile în diferite unități academice și spitale. Pe baza domeniilor de bază, aceste laboratoare sunt clasificate în trei categorii. Există peste:

- 120 de laboratoare în domeniul științei-inginerie,
- peste 110 laboratoare în domeniul medicină-sănătate și
- peste 30 de laboratoare în domeniul social-uman.

De mulți ani, universitatea alocă sume semnificative din veniturile sale pentru dezvoltarea infrastructurii acestor laboratoare de cercetare. Laboratoarele de cercetare au contribuit la literatura științifică la nivel universal și au realizat proiecte comune cu sectorul privat ca: cercetări avansate în medicină-sănătate, știință-inginerie și social-uman sunt efectuate în aceste laboratoare.

Datorită infrastructurii sale tehnologice avansate, HUNITEK oferă serviciile de testare și măsurare de care au nevoie cercetătorii în timpul proceselor lor de proiect. Pe lângă cercetătorii interni, infrastructura HUNITEK este disponibilă pentru cercetătorii care lucrează în alte instituții de învățământ superior și au nevoie de suport de calcul cât și metodologic pentru proiectele lor de cercetare. În plus, proiectele derulate în centrele de cercetare-dezvoltare din sectorul privat pot beneficia de infrastructura HUNITEK.

Realizarea de publicații științifice și publicarea acestora în reviste de renume internațional este o caracteristică importantă care definește instituțiile de cercetare. Universitatea Hacettepe se află de ani de zile pe primul loc în Turcia în ceea ce privește numărul de articole publicate. Numărul de articole și recenzii publicate ale universității a crescut treptat de-a lungul anilor, ajungând la peste 3100 pe an începând cu 2021. Universitatea Hacettepe a adus o contribuție universală la știință cu un total de 41000+ articole publicate.

Peste 90% dintre publicațiile produse de Universitatea Hacettepe sunt în domeniile medicină-sănătate și știință-inginerie. Când se examinează distribuția publicațiilor Universității Hacettepe în conformitate cu domeniile de cercetare, se vede că publicațiile de pediatrie, chimie și inginerie se clasează printre primele trei. Din primele 25 de domenii de cercetare, 16 sunt legate de științe medicale-sănătate, 8 de științe științifice-ingineriești și 1 de social-umane. În domeniul medicinei și sănătății, pediatria, oncologia, neurologia, farmacologiile, chirurgia, cardiologiei, hematologiei, radiologiei, reumatologiei și imunologiei se numără printre domeniile de cercetare de top care au în vedere contribuția la cercetare. La categoria știință-inginerie, studiile în chimie, biologie moleculară, fizică, știința materialelor, matematică, informatică, știința polimerilor, știința și tehnologia alimentației, cristalografie și geologie, iar în domeniul științelor socio-umane, se remarcă activitățile din educație, psihologie, economie și științe ale sportului.

Împreună cu partenerii din Turcia au fost organizate multiple întâlniri în mediul online pentru discutarea și consultarea în elaborarea metodologiei și instrumentelor de cercetare. Mai mult, aceiași partenerii au organizat o serie de webinar-e „Global Occupational Health”. Totodată având în vedere bunele practici în metodele de cercetare căpătate din seria de instruire organizată de partenerii din Turcia, a fost posibilă integrarea metodelor moderne aplicate în sănătatea ocupațională în cadrul studiului privind influența stresului profesional asupra medicilor de medicină preventivă, ale cărui rezultate au fost prezentate la ”Tendințe actuale și provocări în medicina preventivă”.

În vederea realizării unei analize calitative a situației actuale în domeniul sănătății în muncă, precum și pentru a determina gradul de conștientizare și includere a factorilor decizionali incluși în procesul de rectificare a Convenției 161 OIM, au fost efectuate studiul Delphi. Această etapă a inclus, de asemenea, consultarea și conlucrarea cu partenerii din Turcia. Din cauza lipsei sincronizării proiectelor partenerie, finalizarea celui moldav și continuarea celui turc, este imposibil de trasat continuarea colaborării pentru viitoare proiecte, încât mai avem activități comune de aplicat.

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul de referință în cadrul proiectului bilateral moldo-turc Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă

1. Monografii

1. Cebanu, S., Deleu, R., Cheptea, D., Gherciu-Tutuescu, Sv., Bucata, E. Supravegherea Sănătății Publice: Sănătatea Ocupațională. Monografie colectivă. Chișinău 2023. 220 p. „Print-Caro”.

2. Articole în reviste științifice

-categoria B

2. Pînzaru, Iurie. Fenomenul "Epuizării profesionale (burnout)" în timpul pandemiei COVID-19 la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), pp. 67-69. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md;
3. Pînzaru, I., Bucata, E., Gherciu-Tutuescu, S., Bernic, V. Evaluarea calității supravegherii medicale a angajaților din Republica Moldova. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), pp. 25-28. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md;
4. Gherciu-Tutuescu, S., Pînzaru, I., Bucata, E., Deleu, R., Meșina, V. Evaluarea stării de sănătate a angajaților în relație cu munca. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), pp. 15-18. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md;
5. Chitic, V., Meșina, V., Cheptea, D., Deleu, Svetlana Gherciu-Tutuescu, Bucata, E. Riscuri profesionale la persoanele angajate în domeniul IT. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), pp. 53-55. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md.
6. Friptuleac G, Bahnarel I, Cebanu S, Cazacu-Stratu A, Paraschiv A, Balan G. Medicina preventivă în Republica Moldova—trecut, prezent, viitor. In: *One Health and Risk Management*. 2023 Jun 20(2):14-22;

- în alte reviste naționale

7. Bucata, Elena. Influența plantelor de interior asupra mediului occupational. În: *Cronica sănătății publice* nr. 1(62) 2022. ISSN 1857-3649, pp. 29-30. Disponibil: www.anasp.md.
8. Bucata, Elena. Importanța examenelor medicale ale angajaților din industria confecțiilor. În: *Cronica sănătății publice* nr. 3(64) 2022. ISSN 1857-3649, pp. 10-12. Disponibil: www.anasp.md.

3. Teze ale conferințelor științifice

- în lucrările conferințelor științifice naționale

9. Gherciu-Tutuescu, S., Bucata, E., Pînzaru, I., Deleu, R., Bernic, V., Miron, I., Stîncă, K. Starea de sănătate a salariaților asociată cu factorii profesionali de risc. În: *Moldovan Journal of Health Sciences*, culegere de rezumate a Conferinței Științifice anuale: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță, 2022, vol. 29 3/2022, pag. 108. ISSN 2345-1467.

- în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

10. Bucata, Elena. Fenomenul de violență la locul de muncă. Conferința Națională cu Participare Internațională: Protecția Sănătății - Pentru Un Viitor Sigur. *Arta Medica*, 2022. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), p.129. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md.
11. Bucata, Elena. Afecțiunile musculo-scheletice la angajații din industria confecțiilor. Conferința Națională cu Participare Internațională: Protecția Sănătății - Pentru Un Viitor Sigur. În: *Arta Medica*, 2022, nr. 4 (85), p.127. eISSN 1810-1852, eISSN 1810-1879. Disponibil: www.artamedica.md.
12. Cheptea D, Rubanovici V, Chirlici A. The eating behaviors and nutritional status of

- school teachers. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):36;
13. Ciobanu E, Russu-Deleu R, Cheptea D, Cebanu S, Friptuleac G. Instruirea în domeniul sănătății ocupaționale în Republica Moldova. One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):63;
  14. Gherciu S, Bucata E, Meșina V, Pînzaru I, Russu-Deleu R. Morbiditatea prin incapacitate temporară de muncă a angajaților din ramurile economiei naționale. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):62;
  15. Stîncă, Kristina. The degree of satisfaction and health status of the medical personnel of ambulance teams. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):50;
  16. Zavtoni, M., Bernic, V., Bucata, E. Estimarea igienică a stării de sănătate a lucrătorilor expuși riscului acțiunii pesticidelor. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):73.

- în lucrările conferințelor științifice internațională

17. Deleu, R., Bucata, E., Gherciu-Tutuiescu, S., Stîncă, K., Miron, I., Cheptea, D., Ciobanu, E., Bernic, V., Pînzaru, I., Cebanu, S. Factors related to injuries and professional diseases in small- and medium-sized enterprises. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, 1-4 decembrie 2022. (acceptat spre publicare);
18. Bucata, E., Miron, I., Gherciu-Tutuiescu, S., Cheptea, D., Stîncă, K., Deleu, R., Bernic, V., Ciobanu, E., Cebanu, S., Pînzaru, I., Kiran, S. Occupational health services restructuring and development in the Republic of Moldova: protocol of a modified Delphi study. Factors related to injuries and professional diseases in small- and medium-sized enterprises. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, 1-4 decembrie 2022. (acceptat spre publicare);
19. Bucata, E., Gherciu-Tutuiescu, Deleu, R., S., Pînzaru, I., Miron, I., Stîncă, K., Cheptea, D., Bernic, V., Ciobanu, E., Cebanu, S., Medical surveillance of employees in the Republic of Moldova. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, 1-4 decembrie 2022. (acceptat spre publicare).
20. Miron, I., Pînzaru, I., Bernic, V., Bucata, E, Gherciu-Tutuiescu, Sv. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.27. ISSN 308-458X;
21. Pînzaru, I., Bucata, E, Bernic, V., Miron, I., Gherciu-Tutuiescu, Sv. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.28. ISSN 308-458X;
22. PÎNZARU, Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.28. ISSN 308-458X;

23. STÎNCĂ, Kristina. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT"; Ediția XXI, 2023. p.29. ISSN 308-458X;

4. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

24. Bernic, V., Friptuleac, Gr., Pînzaru, I., Miron, I., Bucata, E. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupaționali în etiologia accidentelor vasculare cerebrale. **Medalie de aur**. Proinvent 2022. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și inventicii ediția XX. 26-28 octombrie 2021, Cluj-Napoca, România. Disponibil: <http://biblioteca.utcluj.ro/editura>.
25. Bernic, V., Friptuleac, Gr., Pînzaru, I., Miron, I., Bucata, E. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupaționali în etiologia accidentelor vasculare cerebrale. Special prize as a sign of honor, recognition and appreciation of scientific creativity and originality din partea Romanian Association for Alternative Tehnologies A.R.T.A. Sibiu. Proinvent 2022. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și inventicii ediția XX. 26-28 octombrie 2021, Cluj-Napoca, România. Disponibil: <http://biblioteca.utcluj.ro/editura>.

5. Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe medicale.

26. Pînzaru Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe medicale. Chișinău 2023. 62 p.

6. Lucrări științifico-metodice și didactice

- alte lucrări

27. Pînzaru, I., Stîncă, K., Gherciu-Tutuescu, S., Bernic, V. Sănătatea ocupațională la 30 de ani de activitate. Broșură, 45 pagini. CZU: 613.6(478)(09), 2022, tipografia SRL "Artpoligraf".

Înaintate către publicare:

28. Ciobanu, E., Cheptea, D., Deleu, R., Cebanu S. Swot Analysis of undergraduate and postgraduate medical training programs in occupational health. Înaintată spre publicare în Anthropological Researches and Studies.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezume/abstracte) la foruri științifice

Manifestări științifice internaționale (în străinătate)

1. Miron Inga, dr.șt.med., Salonul Internațional al Cercetării Științifice, Inovării și Inventicii PRO INVENT, Universitatea tehnică din Cluj Napoca, România, Cluj-Napoca, 26-28 octombrie 2022. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupaționali în etiologia accidentelor vasculare cerebrale – poster;
2. Deleu Raisa, dr.șt.med. Factors related to injuries and professional diseases in small- and

- medium-sized enterprises. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, Antalya, Turcia, 1-4 decembrie 2022 – prezentare verbală;
3. Gherciu-Tutuescu Svetlana, cerc. șt. st. Factors related to injuries and professional diseases in small- and medium-sized enterprises. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, Antalya, Turcia, 1-4 decembrie 2022 – Occupational health services restructuring and development in the Republic of Moldova: protocol of a modified Delphi study – prezentare verbală;
  4. Bucata Elena, doctorand. The 6th International 24th National Congress on Public Health „Health in the shadow of war and violence”, Antalya, Turcia, 1-4 decembrie 2022. Medical surveillance of employees in the Republic of Moldova – prezentare verbală.
  5. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX, 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi. Medalie Proinvent. Proinvent 2023 – Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;
  6. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. Medalie Proinvent. Proinvent 2023.– Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;
  7. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii – Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;
  8. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească – Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana.
- Manifestări științifice naționale**
9. Bucata Elena, doctorand. Conferința științifică anuală: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță, 2022, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” Republica Moldova, 19 – 21 octombrie. Starea de sănătate a salariaților asociată cu factorii profesionali de risc – eposter.
- Manifestări științifice naționale cu participare internațională**
10. Bucata Elena, doctorand. Conferința națională cu participare internațională „Protecția Sănătății – pentru un viitor sigur, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, or. Chișinău, Republica Moldova, 24 – 25 noiembrie 2022. Afecțiunile musculo-scheletice la angajații din industria confecțiilor – prezentare verbală;
  11. Bernic Vladimir, dr.șt.med. Conferința națională cu participare internațională „Protecția Sănătății – pentru un viitor sigur, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, or. Chișinău, Republica Moldova, 24 – 25 noiembrie 2022. Activitatea științifică în domeniul sănătății ocupaționale, pericole

- chimice și toxicologiei în cadrul ANSP – prezentare verbal;
12. Pînzaru Iurie, dr.șt.med. Conferința națională cu participare internațională „Protecția Sănătății – pentru un viitor sigur, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, or. Chișinău, Republica Moldova, 24 – 25 noiembrie 2022. Activitatea științifică în domeniul sănătății ocupaționale, pericole chimice și toxicologiei în cadrul ANSP. "Epuizării profesionale (burnout)" în timpul pandemiei COVID-19 la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii – prezentare verbal;
13. Gherciu-Tutuescu Svetlana, cerc. șt. st. Conferința națională cu participare internațională „Protecția Sănătății – pentru un viitor sigur, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, or. Chișinău, Republica Moldova, 24 – 25 noiembrie 2022. Evaluarea stării de sănătate a angajaților în relație cu munca – prezentare verbal.
14. Conferința națională cu participare internațională „Tendințe actuale și provocări în medicina preventivă” organizată în cadrul celei de-a XXXVII – ediție a Săptămânii Medicale Balcanice, 8-9 iunie 2023, Chișinău:
- Pînzaru Iurie – Rezultatele studiului Delphi privind serviciul de sănătate și securitate în muncă (prezentare);
  - Raisa Deleu – Prezentarea redacției primare a regulamentului privind Serviciul de Sănătate Ocupațională (prezentare);
  - Dumitru Cheptea – Modificările funcționale în procesul de activitate profesională la cadrele didactice: studiul cross-sectional (prezentare);
  - Kristina Stîncă - Gradul de satisfacție și starea de sănătate a personalului medical din echipa de asistență medicală de urgență (prezentare).
15. Conferința națională cu participare internațională Abordarea O singură sănătate – realizări și provocări (Ediția a II-a), 23-24 noiembrie 2023:
- Iurie Pînzaru - Servicii de sănătate în muncă: obstacole și provocări actuale (prezentare);
  - Elena Bucata - Sănătatea angajaților din ramurile economiei naționale din Republica Moldova (prezentare);
  - Raisa Deleu - Identificarea priorităților și nevoilor de formare ale specialiștilor în sănătatea muncii (prezentare).
16. Expoziție internațională specializată, Infoinvent, ediția a XVIII-a, 22 – 24 noiembrie. Chișinău, Republica Moldova:
- Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. Medalie de aur. Infoinvent 2023.– Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;
  - Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Medalie de aur. Infoinvent 2023. – Poster, Iurie Pînzaru;
  - Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi. Medalie de aur. Infoinvent 2023. – Poster, Bucata Elena.

7. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală

1. Pînzaru, Iu., Bernic, V., Miron, I., Bucata, E., Gherciu- Tutuescu, S. Operă științifică - Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. Seria OȘ nr. 7699 din 30.10.2023;
2. Pînzaru, Iu., Bernic, V., Miron, I., Bucata, E., Gherciu- Tutuescu, S. Operă științifică - Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi. Seria OȘ nr. 7698 din 30.10.2023;
3. Pînzaru, Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Seria OȘ nr. 7696 din 30.10.2023;
4. Stîncă, Kristina. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească. Seria OȘ nr. 7697 din 25.10.2023.

8. Materializarea rezultatelor obținute

1. Notă informativă nr. 01-13-2093 din 25.05.2022 Cu privire la starea de sănătate a angajaților din unitățile economice în anul 2021;
2. Notă informativă nr. 01-13/3-3345 din 23.08.2022 Cu privire la rezultatele realizării Dispoziției Ministerului Sănătății nr.542-d din 01.07.2022;
3. Procedura operațională standard „Supravegherea sănătății persoanelor expuse acțiunii factorilor profesionali de risc” Cod: DPSP.SO.01, Dispoziție ANSP de implementare nr. 236 –d din 25.10.2022;
4. Cebanu, S., Deleu, R., Cheptea, D., Gherciu-Tutuescu, Sv., Bucata, E. Supravegherea Sănătății Publice: Sănătatea Ocupațională. Monografie colectivă. Chișinău 2023. 220 p;
5. Pînzaru Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe medicale. Chișinău 2023. 62 p.

9. Dificultățile în realizarea proiectului

Lipsa sincronizării începerii proiectului cu partenerii din Turcia a creat impedimente în inițierea precoce și realizarea unor sarcini comune (Activitățile în cadrul proiectului în Turcia au început cu întârziere din cauza problemelor de finanțare). Activitățile cu privire la efectuarea studiilor Delphi modificate au fost inițiate cu reținere, iar activitățile de comun cu partenerii din Turcia cu referire la pagina web privind sănătatea ocupațională au fost imposibil de efectuat.

10. Concluzii

Scopul general al proiectului constă în evaluarea nivelului de conștientizare a principiilor sănătății ocupaționale, determinarea necesităților de îmbunătățire a tehnicilor inovatoare integrate de cercetare și a practicilor bazate pe dovezi în domeniul vizat prin consolidarea capacităților specialiștilor din Moldova și Turcia.

Realizarea studiului prin implementarea noilor metodologii de cercetare utilizate de partenerii din Turcia, au permis obținerea datelor noi privind aspectele stării de sănătate a angajaților în relație cu ocupația, nivelul de cunoștințe, abilități și deprinderi practice a angajaților în domeniul

sănătății și securității ocupaționale. A fost cuantificată opinia experților din domeniu din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161(1985).

Totodată, au fost identificate prioritățile și nevoile de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale, determinate și implementate cele mai bune practici curriculare în domeniul instruirii specialiștilor din domeniul vizat.

Rezultatele obținute au pus în evidență mai multe probleme, legislative, manageriale, educaționale în domeniul securității și sănătății ocupaționale, care vor sta la baza creării unui Serviciu de sănătate ocupațională în scopul îmbunătățirii asistenței medico-sanitare a angajaților, condițiilor de muncă, stării de sănătate a angajaților, la constatarea exactă a bolilor profesionale, a morbidității cu incapacitatea temporară de muncă, traumatismului în muncă și prin urmare, va contribui la sporirea sănătății populației.

In order to improve innovative integrated research techniques and evidence-based practices in the targeted field, the project aims to assess the general level of awareness of occupational health principles and determine the necessity to strengthen the capacities of specialists from Moldova.

New data on the health aspects of employees in relation to their occupation, as well as their level of knowledge, skills, and practical skills regarding the field of occupational health and safety, was gathered by carrying out of the study using new research methodologies used by the partners in Turkey. The ILO convention 161(1985) will be implemented using the quantified opinions of occupational health specialists.

The priorities and necessities for occupational health professionals' training were established, and the most effective curricular practices for specialists in the field were selected and implemented. The study identified the level of awareness of employers and employees regarding the need to implement the requirements of ILO Convention 161 (1985).

The findings revealed a number of legislative, managerial, and educational challenges related to occupational safety and health, which will serve as the foundation for the establishment of an occupational health service to enhance working conditions, employee health, and the accurate diagnosis of occupational diseases, morbidity leading to temporary work incapacity, and workplace trauma. Consequently, this initiative will improve the general population's health.

Conducătorul de proiect

PÎNZARU Iurie, dr. șt. med., conf. univ.

Data:

15.08.2020

LS

**Executarea devizului de cheltuieli total pentru anii 2022 - 2023, conform anexei nr. 2.3 din
contractele de finanțare**

Cifrul proiectului: 22.80013.8007.1TR

Cheltuieli, mii lei						
Denumirea	Cod		Anul de gestiune 2022-2023			
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat	Executat	Sold
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	122,8		122,8	98,6	24,2
Servicii de editare	222910	16,5		16,5	15,0	1,5
Servicii de protocol	222920	6,0		6,0	6,0	-
Servicii de cercetări științifice contractate	222930	622,7		622,7	622,7	-
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900	10,2		10,2	0,4	9,8
Procurarea mașinilor și utilajelor	314110	9,1		9,1	9,1	-
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	336110	6,2		6,2	4,2	2,0
Total		793,5		793,5	756,0	37,5

Conducătorul organizației Nicolae JELAMSCHI

Șef direcție financiară Ecaterina ZAZUC

Conducătorul proiectului Iurie PÎNZARU

Data: 15.01.2024

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului 22.80013.8007.1TR

Echipa proiectului conform contractului de finanțare pentru anul 2022 (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Pînzaru Iurie	1958	dr. șt. med.	0,25	28.04.2022	30.11.2023
2.	Bernic Vladimir	1971	dr. șt. med.	0,25	23.03.2022	30.11.2023
3.	Deleu Raisa	1968	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
4.	Miron Inga	1985	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
5.	Cheptea Dumitru	1991	-	0,5	18.04.2022	30.11.2023
6.	Bucata Elena	1992	-	0,5	12.04.2022	30.11.2023
7.	Gherciu-Tutuescu Svetlana	1980	-	0,25	12.04.2022	30.11.2023
8.	Kristina Stîncă	1993	-	0,25	12.04.2022	30.11.2023
9.	Cebanu Serghei	1975	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
10.	Ciobanu Elena	1973	dr. șt. med.	0,25	23.03.2022	30.11.2023

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	40%

Pe parcursul anilor 2022 – 2023 modificări în componența echipei nu au fost.

Conducătorul organizației Nicolae JELAMSCHI

Șef direcție financiară Ecaterina ZAZUC

Conducătorul proiectului Iurie PÎNZARU

Data: 15.01.2024

Rezumatul

rezultatelor finale obținute în cadrul proiectului bilateral moldo-turc „Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”, cu cifrul 22.80013.8007.1TR, perioada de realizare 2022-2023

Director de proiect: Iurie PÎNZARU, dr.șt.med., conf. univ.

Scopul general al proiectului constă în evaluarea nivelului de conștientizare a principiilor sănătății ocupaționale, determinarea necesităților de îmbunătățire a tehnicilor inovatoare integrate de cercetare și a practicilor bazate pe dovezi în domeniul vizat prin consolidarea capacităților specialiștilor din Moldova. Pentru realizarea scopului au fost trasate următoarele obiective: identificarea capacităților existente în domeniul sănătății ocupaționale și dezvoltarea conceptului Sănătății Ocupaționale în contextul implementării Convenției OIM 161 (1985) cu privire la serviciile de sănătate ocupațională în Republica Moldova; stabilirea unui parteneriat de cercetare durabil între Republica Moldova și Turcia, în vederea armonizării metodologiei de cercetare în domeniul sănătății ocupaționale; evaluarea necesităților și priorităților cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale a mediului academic, studenților și rezidenților, prin utilizarea metodelor de cercetare mixte.

În cadrul studiului au fost identificat nivelul de conștientizare a angajatorilor și angajaților privind necesitatea implementării cerințelor Convenției OIM 161 (1985). Au fost identificate necesitățile angajatorilor și angajaților necesare de promovat în cadrul implementării Convenției OIM 161. S-au obținut date noi, în baza cuantificării opiniei experților naționali, privind nivelul de pregătire, capacitățile, barierele și oportunitățile serviciilor din domeniul sănătății ocupaționale în republică. Au fost argumentate, în baza experienței partenerilor europeni, modificările legislative necesare pentru crearea unui serviciu consolidate și durabil de sănătate ocupațională. Au fost evidențiate deficiențele existente în programele de studii de la USMF ” Nicolae Testemițanu” cu ajustarea și implementarea bunelor practici și metode inovatoare utilizate în Turcia și alte țări europene. Au fost identificate prioritățile și nevoile de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.

Rezultatele obținute au pus în evidență mai multe probleme, legislative, manageriale, educaționale în domeniul securității și sănătății ocupaționale, care vor sta la baza creării unui Serviciu de sănătate ocupațională în scopul îmbunătățirii asistenței medico-sanitare a angajaților, condițiilor de muncă, stării de sănătate a angajaților, la constatarea exactă a bolilor profesionale, a morbidității cu incapacitatea temporară de muncă, traumatismului în muncă și prin urmare, va contribui la sporirea sănătății populației.

Principalele rezultate obținute în cadrul proiectului au fost publicate în 28 lucrări și prezentate la 7 forumuri științifico-practice naționale și internaționale. Membrii echipei de cercetare au obținut 3 diplome de excelență, un premiu special și două medalii PROINVENT la salonul PROINVENT (Cluj-Napoca, România) și o medalie de aur Infoinvent pentru două metode de cercetare la ediția a 18-a a Expoziției internaționale specializate INFOINVENT (Chișinău, Republica Moldova). Rezultatele obținute au fost implementate prin intermediul a 4 opere științifice- 2 obiecte de proprietate intelectuală, un rezumat al tezei de doctor habilitat în științe medicale și o monografie.

Summary

of the final results obtained within the Moldovan-Turkish bilateral project "Collaborative research and capacity building in occupational health and safety", number 22.80013.8007.1TR, implementation period 2022-2023

Project director: Iurie PÎNZARU, MD, associate professor

In order to improve innovative integrated research techniques and evidence-based practices in the targeted field, the project aims to assess the general level of awareness of occupational health principles and determine the necessity to strengthen the capacities of specialists from Moldova. To achieve the goal, the following objectives were drawn: the identification of existing capacities in the field of occupational health and the development of the concept of Occupational Health in the context of the implementation of the ILO Convention 161 (1985) regarding occupational health services in the Republic of Moldova; establishing a sustainable research partnership between the Republic of Moldova and Turkey in order to harmonize the research methodology in the field of occupational health; assessing key occupational health education and training needs and priorities of academics, students, and residents using mixed methods research.

The study identified the level of awareness of employers and employees regarding the need to implement the requirements of ILO Convention 161 (1985). Within the framework of implementing the ILO Convention 161 into practice, employers' and employees' necessities have to be prioritized. Based on the quantification of national experts' opinions, new data concerning the republic's occupational health services' opportunities, barriers, and training levels were acquired. The case for the required legal reforms was made by considering the experience of the European partners in order to develop an integrated and durable occupational health service. The existing weaknesses and limitations in the study programs at Nicolae Testemitanu SUMF were highlighted with the adjustment and implementation of good practices and innovative methods used in Turkey and other European countries. Occupational health specialists' priorities and areas requiring training were determined.

The findings revealed a number of legislative, managerial, and educational challenges related to occupational safety and health, which will serve as the foundation for the establishment of an occupational health service to enhance working conditions, employee health, and the accurate diagnosis of occupational diseases, morbidity leading to temporary work incapacity, and workplace trauma. Consequently, this initiative will improve the general population's health.

The project's primary findings were presented at seven national and international scientific-practical meetings and published in 28 articles. The members of the research team obtained three diplomas of excellence, a special award, two PROINVENT medals at the PROINVENT salon (Cluj-Napoca, Romania), and an Infoinvent gold medal for two research methods at the 18th edition of the International Specialized Exhibition INFOINVENT (Chisinau, Republic of Moldova). The obtained results were implemented by means of four scientific works - two intellectual property objects, a summary of the doctoral thesis in medical sciences, and a monograph.

Comitetul Național de Expertiză Etică a Studiului Clinic
National Committee for Ethical Expertise of Clinical Trial

Adresa: MD 2009, mun. Chișinău, str. A. Cosmescu, 3. Tel.: +373 22 20 54 14; fax.: +373 22 72 30 00; e-mail: comitetetica@msmps.gov.md

Data 29.06.2022, Nr. 1335

Comitetul Național de Expertiză Etică a Studiului Clinic a analizat în ședința din 29.06.2022 actele la studiul: „Cercetare colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”.

Sponsor: Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare

Investigatorul principal: Iurie Pânzaru

Instituția responsabilă pentru desfășurarea studiului: Agenția Națională pentru Sănătate Publică

Documente analizate:

- Solicitarea aprobării studiului
- Protocolul Proiectului: versiunea 1 din 20.05.2022
- Acordul informat:
  - Acord informat pentru „Chestionar pentru angajați cu privire la condițiile de muncă și starea lor de sănătate”, versiunea 1 din 10.06.2022
  - Acord informat pentru „Chestionar pentru angajatori cu privire la siguranța și sănătatea la locul de muncă”, versiunea 1 din 03.06.2022
  - Acord informat pentru „Formularul Delphi”, versiunea 1 din 27.05.2022
- Confirmare a instituției unde se va desfășura cercetarea: Extras din procesul-verbal nr.4 al ședinței Consiliului științific al ANSP din 19.04.2022
- Altele:
  - Proiectul aplicat la apel ANCD-TUBITAK
  - CV-ul conducătorului de proiect
  - Contract nr. 14/1TR de finanțare a proiectului de cercetare și inovare bilateral
  - Chestionar pentru angajatori cu privire la siguranța și sănătatea la locul de muncă
  - Chestionar pentru angajați cu privire la condițiile de muncă și starea lor de sănătate
  - Evaluarea serviciilor de sănătate și securitate în muncă în Republica Moldova în contextul implementării Convenției OIM nr.161 privind serviciile de sănătate ocupațională: Studiul Delphi modificat

S-A CONSTATAT OPINIA FAVORABILĂ ȘI RESPECTAREA NORMELOR DE ETICĂ ÎN STUDIUL PROPUS.

PREȘEDINTELE CNEESC,
d.h.ș.m., profesor universitar
CNEESC/1335/29.06.2022

Sergiu MATCOVSCHI

Data eliberării:

01.07.2022

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SĂNĂTATE PUBLICĂ

MD 2028, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 67A, Tel. +373 22 574 501, <https://ansp.md> e-mail: office@ansp.gov.md IDNO:1018601000021

Nr.01-17-4250 din 23.10.2023

EXTRAS
din procesul-verbal nr.10
al ședinței Consiliului științific al ANSP din 18.10.2023

Au fost prezenți 7 membri din 11 ai Consiliului științific:

Nicolae Jelamschi, dr.șt.med., *președintele Consiliului științific*, Ana Volneanschi, dr.șt.med., conf.cerc., *secretar științific*, Grigore Friptuleac, dr.hab.șt.med., prof.univ., Victoria Bucova, dr.hab.șt.med., prof.cerc., Liuba Corețchi, dr.hab.șt.biol., conf.cerc., Valeriu Pantea, dr.șt.med., conf.cerc., Alexandru Lungu, medic

III.2. S-A EXAMINAT: Realizarea proiectului de cercetări în cadrul proiectului bilateral moldo-turc „*Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă*”, director de proiect – dl Iurie Pînzaru, dr.șt.med., conf.univ.

S-A HOTĂRÂT:

1. Se aprobă rezultatele cercetărilor științifice realizate în cadrul proiectului bilateral moldo-turc „*Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă*”, cifrul 22.80013.8007.1TR.
2. Directorul de proiect, dl Iurie Pînzaru, dr.șt.med., conf.univ., și executorii proiectului de cercetări vor întreprinde măsurile necesare în vederea perfectării raportului final în conformitate cu cerințele în vigoare.
Decizia a fost adoptată unanim.

Președintele Consiliului științific,
dr.șt.med., master în managementul SP

Nicolae JELAMSCHI

/ Secretar științific, dr.șt.med., conf.cercet.

Ana VOLNEANSCHI